

تلاش محققان کشور برای تهیه واکسن تب دنگی

مسئول موسسه گروه پژوهشی انتقال سامانه‌های زیست مولکولی، از تلاش محققان کشور برای تهیه واکسن تب دنگی یا تب استخوان‌شکن با استفاده از روش‌های بیوتکنولوژی خبر داد و گفت: به‌زودی شاهد دستاوردهای حاصل از این تحقیقات خواهیم بود.

به گزارش سایت خبری پرسون، پرویز شایان، سرپرست مرکز مطالعات کهنه و بیماری‌های منتقله از آن در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، با اعلام این خبر اظهار کرد: محققان کشور با همکاری و همفکری در موسسات تحقیقاتی و پژوهشی از جمله در مرکز مطالعات کهنه و بیماری‌های منتقله از آن، مرکز تحقیقات بیوتکنولوژی دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی (آجا) و موسسه پژوهشی انتقال سامانه‌های زیست مولکولی (MBST) در تلاش برای به‌کارگیری روش‌های بیوتکنولوژی برای ارتقای توانمندی تشخیص مولکولی در کشور هستند و در ارتباط با طراحی و تولید واکسن در مرکز تحقیقات بیوتکنولوژی دانشگاه علوم پزشکی ارتش جمهوری اسلامی (آجا) تحقیقات جامعی در دست انجام است.

وی با بیان اینکه در موارد متعدد، بیماری بدون علائم یا با علائم خفیف همراه است، در ادامه خاطرنشان کرد: از این‌رو شمار واقعی بیمارانی که به این ویروس آلوده می‌شوند، به‌لحاظ آماری مخفی می‌ماند.

مسئول موسسه گروه پژوهشی انتقال سامانه‌های زیست مولکولی، افزود: هم‌چنین با توجه به موارد گزارش شده‌ی گذشته و اخیر، برخی با سفر به مناطقی که پشه و بیماری در آن‌ها بومی بوده از کشورهای مجاور و یا دور می‌توانند این ویروس را به کشور وارد کنند.

شایان، با بیان این‌که تب دنگی درمان دارویی خاصی نداشته و در موارد خفیف با درمان حمایتی و ترکیبات ضد درد و در موارد شدید با مراقبت‌های بیمارستانی برای کاهش علائم اقدام می‌شود، گفت: از این‌رو مشارکت جمعی کلید پیشگیری از گسترش تب دنگی است.

وی، در ادامه تصریح کرد: هم‌چنین با مراقبت‌های فردی و اجتناب از نیش پشه به‌خصوص در طول روز و مراقبت‌های محیطی با کاهش مکان تکثیر پشه، خطر ابتلا به دنگی را می‌توان کاهش داد.

*شیوع بیشتر تب دنگی در مناطقی با آب و هوای گرمسیری و نیمه‌گرمسیری

در ادامه فاطمه عرب‌خرائلی، رئیس گروه پژوهشی تاکسونومی بندپایان مرکز مطالعات کهنه و بیماری‌های منتقله از آن در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، تصریح کرد: تب دنگی یا تب استخوان‌شکن، یک عفونت ویروسی است که از طریق گزش نیش برخی از انواع پشه‌ها (آئدس) به افراد منتقل می‌شود. این بیماری ویروسی بیشتر در مناطقی با آب و هوای گرمسیری و نیمه‌گرمسیری دیده می‌شود.

وی، با تأکید مجدد بر این‌که ویروس عامل بیماری تب دنگی از طریق نیش پشه‌های ماده آئدس اجیپتی (*Aedes aegypti*) پخش می‌شود، در ادامه گفت: پشه در حین گزش و خونخواری از فرد آلوده، ویروس را وارد بدن خود می‌کند.

رئیس گروه پژوهشی تاکسونومی بندپایان مرکز مطالعات کهنه و بیماری‌های منتقله از آن در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، افزود: پس از حدود یک هفته، این پشه‌ی آلوده می‌تواند ویروس را در حین خونخواری به یک فرد سالم، منتقل کند. ویروس این بیماری نمی‌تواند مستقیماً از فردی به فرد دیگر منتقل شود. با این حال، فردی که مبتلا به تب دنگی است، می‌تواند پشه‌های دیگر را نیز آلوده کند.

عرب‌خرائلی، با بیان این‌که پشه ناقل این بیماری خصوصیات دارد که آن را به ناقلی کارآمد تبدیل کرده‌است، ادامه داد: از جمله این‌که به‌طور متناوب از میزبان‌های مختلف خونخواری می‌کند و از این‌رو شانس ابتلا و انتقال ویروس را از یک فرد به فرد دیگر افزایش می‌دهد. اکثر افرادی که به دنگی مبتلا می‌شوند، علائمی نخواهند داشت. اما در برخی دیگر علائم تب بالا، سردرد، بدن درد، دردهای عضلانی و مفاصل، حالت تهوع و بثورات پوستی ایجاد می‌شود.

وی، با بیان این‌که بیشتر افراد مبتلا در عرض ۱-۲ هفته بهتر می‌شوند، در ادامه تصریح کرد: برخی افراد مبتلا به تب دنگی، ممکن است به شکل شدید بیماری مبتلا شده و به مراقبت در بیمارستان نیاز پیدا کنند. در موارد بیماری شدید، تب دنگی می‌تواند کشنده باشد. اگر علائم ظاهر شوند، این علائم معمولاً ۴ تا ۱۰ روز پس از گزش پشه (ورود ویروس به بدن) آغاز شده و ۲ تا ۷ روز طول می‌کشند.

رئیس گروه پژوهشی تاکسونومی بندپایان مرکز مطالعات کهنه و بیماری‌های منتقله از آن در دانشکده دامپزشکی دانشگاه تهران، با بیان این‌که افرادی که برای بار دوم به این ویروس آلوده می‌شوند، ممکن است علائم شدیدتر این بیماری را نشان دهند، گفت: علائم سندروم شدید دنگی که معمولاً پس از تب ظاهر می‌شوند شامل درد شدید شکم، استفراغ مداوم، تنفس سریع و پی در پی، خون‌ریزی از لته یا بینی، خستگی و بی‌قراری، خون در استفراغ یا مدفوع، تشنگی شدید، پوست کمرنگ و سرد و احساس ضعف است این افراد پس از مراقبت و بهبودی ممکن است برای چند هفته احساس خستگی داشته باشند.

*پشه‌های آندس، برخلاف پشه‌های ناقل مالاریا، روزگرد و روزگز هستند

عرب‌خزالی، یادآور شد: برخلاف پشه‌های ناقل مالاریا، پشه‌های آندس، روزگرد و روزگز هستند و در اوایل صبح و عصر پیش از غروب، پرواز کرده و خونخواری انجام می‌دهند. این پشه تا ۴۰۰ متر پرواز می‌کند و به‌دنبال ظروف پر از آب برای تخم‌گذاری می‌باشد، اما معمولاً در نزدیکی محل سکونت انسان باقی می‌ماند.

در ادامه دکتر رضا حیدری، جانشین ریاست پژوهشکده عالی طب دانشگاه علوم پزشکی آجا، خاطرنشان کرد: امروزه با تغییرات آب و هوایی، گرم شدن کره‌ی زمین و نیز فعالیت‌های انسانی مانند تخریب محیط زیست، پهنه‌ی جغرافیایی پراکنش پشه‌ی ناقل این ویروس گسترش یافته و در نتیجه بیماری تب دنگی با فراوانی بیشتر و در مناطق گسترده‌تری از دنیا رخ می‌دهد.

وی، با بیان این‌که شیوع ویروس دنگی در دهه‌های اخیر به‌طرز چشمگیری در سراسر جهان افزایش یافته است، به‌گونه‌ای که موارد شناسایی شده از حدود ۵۰۰ هزار مورد در سال ۲۰۰۰، به ۵.۲ میلیون در سال ۲۰۱۹ افزایش پیدا کرده است، گفت: این روزها که مواردی از مرگ و میر افراد در کشور در اخبار به گوش می‌خورد، افراد دچار وحشت شده و تصور می‌کنند این بیماری تازه وارد ایران شده‌است در حالی‌که در ایران تب دنگی در گذشته نیز شناسایی شده‌بوده‌است.

گزارش نخستین مورد ابتلاء به تب‌دنگی در سال‌های ۹۳-۹۲ در کشور

جانشین ریاست پژوهشکده عالی طب دانشگاه علوم پزشکی آجا، افزود: نخستین مورد آن توسط مرندی و همکاران در سال ۲۰۱۳ (۱۳۹۲-۹۳) از خانمی ۵۸ ساله که ۱۰ روز پیش از آغاز علائم بیماری از مالزی بازگشته‌بود، گزارش شد. در ادامه نیز موارد دیگری از بیماری وارداتی (محل ابتلا در کشورهایی غیر از کشور محل سکونت بوده ولی علایم بالینی ابتلا در کشور آغاز گردیده‌است) شناسایی شدند.

حیدری، ادامه داد: در عین حال که پشه آندس اجیپتی در ایران تازه وارد است و موارد گزارش‌های تأیید شده‌ی آن در برخی استان‌ها وجود دارد و از این‌رو پشه در سراسر کشور استقرار و توسعه نیافته‌است. البته با توجه به تغییرات آب و هوایی، افزایش پراکنش این پشه دور از انتظار نیست.

وی افزود: از این‌رو باید با ارتقای دانش عمومی جهت ممانعت از انتشار پشه ناقل و نیز حفظ سلامت و بهداشت فردی، اقدام کرد. بهترین اقدام پیشگیرانه برای مناطق آلوده به پشه Aedes، از بین بردن مکان‌های تخم‌گذاری پشه‌ها است. به این ترتیب با کاهش تعداد تخم‌ها، لاروها و شفیره‌های پشه، تعداد پشه‌های بالغ در حال تکامل و احتمال انتقال بیماری را نیز کاهش می‌دهیم.

*مخازن ذخیره آب سر باز نمونه‌ای از زیستگاه و محل تکثیر پشه‌های آندس

جانشین ریاست پژوهشکده عالی طب دانشگاه علوم پزشکی آجا، تصریح کرد: نمونه‌هایی از زیستگاه‌های محل تکثیر پشه‌های آندس شامل مخازن ذخیره آب سر باز (آب آشامیدنی خانگی، حمام و ...)، ظروف پلاستیکی، بطری‌ها، زیرگلدانی‌ها، لاستیک‌های دور ریخته‌شده، چاله‌ها، مکان‌های ساختمان سازی، قایق و تجهیزاتی که محلی برای تجمع آب راکد هستند، همگی محل تخم‌ریزی پشه‌های آندس می‌باشند.

حیدری، با بیان این‌که تعبیه سرپوش برای مخازن آب، تعویض حداقل یک بار در هفته (با هدف حذف تخم و لارو پشه) یا تخلیه آب جمع‌شده در زیرگلدانی‌ها در جلوگیری از ازدیاد جمعیت پشه‌ها بسیار کمک‌کننده هستند، خاطرنشان کرد: راه پیشگیرانه تکمیلی دیگر، محافظت از خود در برابر نیش پشه با پوشاندن پوست در معرض گزش پشه است. استفاده از البسه‌ی پوشیده دارای آستین بلند و نیز پارچه‌های بلند به ممانعت از گزیده شدن کمک شایانی می‌کند. نصب توری در پنجره و درب و دریچه‌های تهویه مطبوع، خطر ورود و مواجهه با پشه ناقل را به‌شدت کاهش می‌دهد.